

3g Studieretningsprojekt om romanen

FIGHT CLUB

Gustav Dahl

Fag: Engelsk A-niveau & Samfundsfag B-niveau

Vejledere: Stig Jeppesen & Jesper Ravnsø Lind

Århus Statsgymnasium 2009

Abstract

This paper sets out to analyze and interpret the 1996 novel "*Fight Club*" by Chuck Palahniuk. The book deals with a nameless main character whose lack of willpower leads to a split personality. Tyler Durden is created as a diametrical opposite of the narrator, and wants to revolutionize society by erasing all perishable goods. He wants to eliminate the superficial worthlessness. This libido character is a result of a careless society where people are living in a delusion created by the mainstream consumerism culture. Tyler Durden is the originator of the so called fight clubs, and later on the terror group "Project Mayhem", with the goal of bringing mankind back to ground zero, destroying the society as we know it, and blast the world free of history. We live in a world in fear of death, and it's only when we let go of this fear that we can truly live in freedom. Everybody has to die someday, so what you should really be afraid of is not actually living while you are here. At the same time the novel defines freedom as a state where you have nothing to lose. By using the famous sociologist Anthony Giddens's theories about how a person's self-identity is formed in modern society, this study looks at how the society is portrayed in the novel. Even though the story is fictional, it holds up a lot of good points about how we as humans should live and prioritize our lives. The society is a constantly changing phenomenon with two major participants: The people who act in society and the society as a social structure itself. The relationship between those two is extremely important, especially now in the 21st century. To form an identity in modern society is far more complex than it has ever been before, due to how we interact in a world of globalization. We also live in a world that is strongly dependent on various systems, and it is one of the novel's main messages that humans rely too strongly on these, so we are in fact helpless if the systems one day should malfunction.

Indholdsfortegnelse

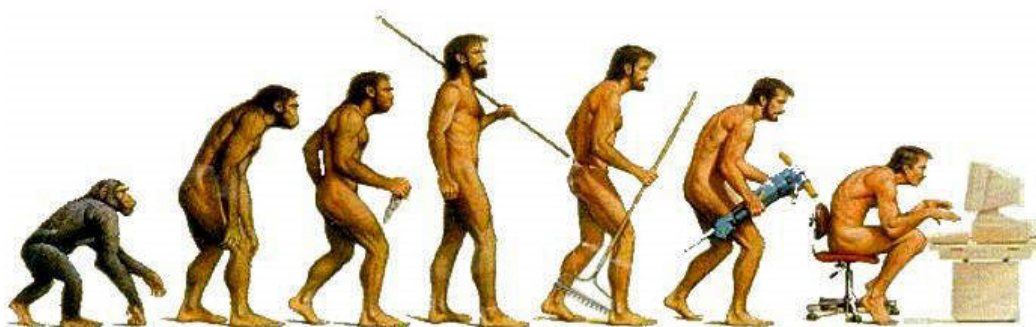
Indledning.....	1
Anthony Giddens om opbygningen af et samfund.....	1
Giddens' strukturationsteori.....	3
Selvidentitet i det senmoderne samfund.....	6
Genrebestemmelse af romanen "Fight Club".....	7
Historien i "Fight Club".....	8
Kampklubben og Project Mayhem.....	9
Forholdet mellem Jack, Marla Singer og Tyler Durden.....	13
Perspektivet mellem "Fight Club" og sociologien.....	17
Sammenfattende konklusion.....	19
Litteraturliste.....	20

Opgaveformulering

Redegør for Anthony Giddens' teori om identitetsdannelse i det senmoderne samfund.

Der ønskes en analyse og fortolkning af Chuck Palahniuks roman "*Fight Club*" med særligt henblik på samfundsskildringen, en karakteristik af hovedpersonen, hans identitetsopfattelse og hans forhold til Tyler.

Der ønskes en diskussion af bogen og filmen i relation til Giddens' teori.

Our culture has made us all the same. No one is truly white or black or rich, anymore. We all want the same. Individually, we are nothing.

– Space monkey i "*Fight Club*", side 134

Indledning

I dette studieretningsprojekt vil jeg kigge nærmere på romanen ”*Fight Club*” og sætte fokus på kritikken, som forfatteren gennem bogen stiller til samfundet. Ved at bruge den hermeneutiske metode med analyse og fortolkning vil jeg med engelsk-faget forsøge at finde en dybere mening med bogens historie og dens figurer. Først vil jeg dog gøre brug af samfunds-faget, hvor jeg vil kigge nærmere på sociologen Anthony Giddens og hans teorier om selvidentitet i det senmoderne samfund. Denne viden vil være med til at skabe et fundament, som bagefter kan bruges på historien i ”*Fight Club*”. Til slut vil jeg holde disse to op mod hinanden, hvor jeg diskuterer Giddens' teorier i forhold til bogens samfundsskildring, for at se om der antydes en særlig tendens inden for vores moderne samfund.

Anthony Giddens om opbygningen af et samfund

Definition af **sociologi**: samfundsvidenskabelig disciplin, der studerer det sociale liv for at finde mønstre, sammenhænge og forklaringer.¹

Anthony Giddens (født 1938 i Edmonton, London) har igennem mange år udviklet forskellige socialteorier. Han er rektor for London School of Economics and Political Science, har holdt forelæsninger i hele verden, aktivt været en del af New Labour-projektet, og blandt andet været rådgiver for Tony Blair. Han har ligeledes udgivet over 35 bøger og er hyppig bidragsyder til en række forskellige aviser og tidsskrifter. Han er blevet beskrevet som Storbritanniens mest berømte samfundsvidenskabelige forsker siden John Maynard Keynes.²

Anthony Giddens er især kendt for sin strukturationsteori og for sit holistiske syn på det moderne samfund. Han mener, at det er sociologiens vigtigste opgave af at forstå og forklare menneskelig handling og sociale institutioner. Han er af den opfattelse, at vi bliver nødt til at bryde med det klassiske sociologiske teorigrundlag, som stammer fra slutningen af 1800-tallet. Hidtil har der været to måder at anskue et samfund på.³

- 1) Individet og dets handlinger definerer og udgør samfundet. Den enkelte tillægges så megen vægt, at teorien ikke kan medtænke og forklare tilstedeværelsen af samfundsmæssige

1 <http://www.denstoredanske.dk>

2 Ritzer 2003

3 Kaspersen 1996 s. 17

institutioner.

- 2) Samfundet består af strukturer, som har en selvstændig eksistens uafhængigt af de enkelte individer. Aktørerne i samfundet fremstår som styret af strukturen.

Altså stiller hver teori henholdsvis spørgsmålene: I hvor høj grad er det muligt for den enkelte at skabe sit eget liv og rammer, og i hvor høj grad er vores liv på forhånd determineret og begrænset af samfundets rammer? Denne konflikt imellem individ og samfund kalder man ofte for dualismen mellem aktør (det handlende individ) og struktur (det omgivende samfund). Giddens er dog ikke interesseret i erkendelsesteoretiske problemer (epistemologi), altså hvordan vi erkender samfundet, men mere i de ontologiske spørgsmål, det vil sige hvad et samfund udgøres af. Alle er enige om, at samfundet er omdrejningspunktet, men der er stor uenighed om, hvad dette består af, og hvordan forholdet mellem samfund og individet er.¹

Op gennem 1800- og 1900-tallet har der været en række fortalere for de fire dominerende hovedtraditioner inden for sociologien: funktionalisme, handlingssociologi, strukturalisme og marxisme. Ifølge Giddens består disse fire alle af et perspektiv, som vægter henholdsvis systemer/strukturer og samfundsmedlemmernes handlinger. Overordnet set er der to hovedretninger, hvor den ene tager udgangspunkt i den positivistiske filosofi (objektivismen), mens den anden har grobund i hermeneutikken (subjektivismen). Da sociologien blev udviklet som selvstændig fagdisciplin i slutningen af 1800-tallet, havde forskellige skoler forskellige opfattelser af samfundets karakter. De to hovedmodsatninger er funktionalismen og handlingssociologien. Funktionalismen blev oprindeligt udviklet af franskmændene Emile Durkheim (1858-1917), der tog udgangspunkt i samfundet som et system med en selvstændig eksistens. Han betragtede samfundet som en levende organisme, en helhed, der bestod af en række enkeltdele. Samfundet er dog mere end summen af disse enkeltdele. Man mente ligeledes, at samfundet var en struktur for mennesket, altså at den var med til at bestemme aktørernes adfærd og handlemuligheder.² På den anden side er der handlingssociologien, hvor tyskeren Max Weber (1864-1920) anses som den vigtigste fortaler. Her fokuserer man mere på det enkelte individ og dets handlinger. Individet er den centrale aktør, og samfundet kan ikke eksistere uden dem. Samfundet er så at sige et produkt af menneskets subjektivitet og intentioner og får altså rollen som et slags abstrakt paraply, der dækker ind over en helt masse enkelte bestanddele. Man tager med handlingssociologien udgangspunkt i den hermeneutiske filosofi ("fortolkningskunst"), som mener, at samfundet er en ganske unik størrelse

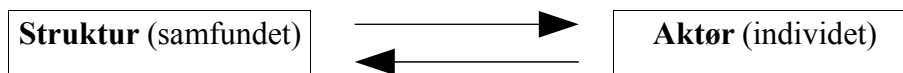
1 Kaspersen 1996. s. 24

2 Ibid., s. 51

og består af mennesker, der handler ud fra kulturelle værdier, gør erfaringer på egen hånd, og som altid kan og vil ændre adfærd. Menneskets adfærd kan ikke måles og vejes, ligesom det lader sig gøre med naturvidenskabelige fænomener, og derfor er samfundet ikke en målbar størrelse, som folk inden for funktionalismen ellers mener.¹

Giddens' strukturationsteori

Anthony Giddens kritiserer førnævnte to tænkemåder og søger efter nye veje, som kan forsoner de forskellige perspektiver. Op igennem 1980'erne bidrog han med strukturationsteorien, hvor han sammentænker forholdet mellem den handlende aktør og de samfundsmæssige institutioner og strukturer. Han gør dette ved at betragte strukturer som både et middel til og et resultat af aktøernes handlinger. Således skabes samfundet til stadighed i en fortløbende struktureringsproces.² Han udvikler og omdefinerer de traditionelle begreber om aktør-struktur dualismen for i stedet at tænke samfundet som en dynamisk dualitet. Under begrebet "social praksis" taler han om, at menneskets handlinger på samme tid *strukturerer* og *er struktureret* af samfundet. Et eksempel på dette kunne være skolesystemet: Når man går i skole, er man medvirkende til at producere og reproducere skolen som et selvstændigt system, men samtidig trækker man på systemets værdi- og regelsæt, når man handler. Skolen og uddannelsessystemet som regel- og værdisæt er både et middel til og et resultat af ens handlinger.³

I 1990'erne går Giddens videre og kigger på modernitetens konsekvenser for det enkelte menneske, vores identitet, seksualitet og intimitet. Han kigger på den senmoderne verden, som han kalder den, og hvorfor samfundet i dag er så markant anderledes end for blot 200 år siden.

"Det er sociologiens opgave, sådan som jer i hvert fald vil formulere fagets rolle, at analysere den nye verdens natur, som vi befinder os i her i slutningen af det 20. århundrede." – The Nation-State and Violence 1985, s. 33⁴

Giddens mener, at de sociale organisationsformer, som blev udviklet i Europa fra starten af 1600-tallet, er helt unikke i forhold til tidligere samfundsformer. Disse moderne former blev udviklet, siger han, i samspil mellem en række institutionelle dimensioner: kapitalisme, industrialisme,

1 Kaspersen 1996, s. 26

2 Ibid., s. 52

3 Ibid., s. 52

4 Ibid., s. 120

nationalstatens overvågning og informationskontrol samt militærets og militærindustriens udvikling.¹ En betydelig grund til at det moderne samfund adskiller sig fra de præmoderne, er ifølge Giddens dets dynamiske og intensive karakter. Med sin modernitetsanalyse er Anthony Giddens kommet frem til tre punkter, som skaber disse dominerende dynamikker i nutidens samfund:²

1. Adskillelsen af tid og rum ("time-space separation")
2. Sociale systemers "disembedding"
3. Det moderne samfunds refleksivitet

Adskillelsen af tid og rum har fundamentalt ændret vores adfærd. I dag lever vi i en globaliseret verden, hvor vi døgnet rundt har kontakt med personer fra hele kloden. Vi ser i fjernsynet nyhedsudsendelser om bomber i Afghanistan, mens vi i radioen hører om skovbrænde i Australien, samtidig med at vi sidder på internettet og chatter med folk fra USA. Tiden er i dag blevet en standardiseret størrelse, og også rumbegrebet har undergået store forandringer. Vores rum udvides konstant med de nye teknologiske tiltag, således at vi kan befinde os i det samme (møde)rum uden nødvendigvis at være på det samme geografiske sted. Sagt på en anden måde: Vi bor ikke længere i vores egen jordhule, hvor vi kun skal tage stilling til os selv. Nej, vi bliver dagligt bombarderet med mange informationer fra omverden, så det ofte kan være svært at finde hoved og hale i det hele. Brydningen af tid-rum-sammenhængen har nemlig også konsekvenser, og det forudsætter, at vi evner at koordinere de mange nye indtryk, som vi konstant modtager fra nær og fjern.

Et andet vigtigt element i det senmoderne samfund er, hvad Giddens kalder for "disembedding-mekanismer". Der findes ikke et passende dansk ord for det engelske "disembedding", men man kan sige, at det står i modsætning til "embedded", som betyder "et forhold der er indlejret og forankret". Disembedding betyder hos Giddens, at sociale relationer løftes ud af den lokale interaktionskontekst og restruktureres på tværs af tid og rum.³ Selvom man snakker om, at "verden er blevet mindre" (jævnfør globalisering), kan man omvendt sige, at der er kommet langt større informationsstrømme, som vi skal holde styr på. Det betyder, at en enkelt person umuligt kan være ekspert i alting, og derfor nødsagedes man til at henstille sig til de såkaldte "disembedding-mekanismer". Her skelner Giddens mellem "symbolske tegn" og "ekspertsystemer", der tilsammen kaldes for "abstrakte systemer". Et eksempel på et symbolsk tegn er penge, der er et middel til at sætte tiden i parentes. Penge fungerer som kreditmiddel og repræsenterer en værdi, som senere kan

1 Kaspersen 1996, s. 121

2 Ibid., s. 121

3 Ibid., s. 121

indløses ved køb af nye varer. Samtidig brydes rumopfattelse, da det er muligt at handle med penge via transaktioner uden fysisk at mødes. De skaber nye interaktionsmønstre på tværs af både tid og rum.¹ Et andet abstrakt system er ekspertsystemerne, som vi dagligt benytter os af. Hver gang vi kører med bus, hæver penge i en bankautomat eller afleverer tomme flasker i en flaskeautomat, agerer vi med et system. Vi indlejrer os på systemets præmisser, for vi ved ikke, hvordan en bus rent teknisk fungerer, men ved at betale os fra det, kan systemet ordne det hele for os. Vi skal bare fortælle, hvor vi gerne vil hen, og så forventer vi at blive kørt til den ønskede destination. Disse ekspertsystemer er med til at flytte sociale relationer fra en bestemt kontekst til en anden, idet man ikke nødvendigvis behøver at besidde en viden om systemernes grundlag.

Det tredje forhold, som Anthony Giddens beskæftiger sig med, er refleksivitet. Der eksisterer to former for refleksivitet, hvoraf det ene er et alment træk ved menneskelig handling: Når vi handler, foretager vi konstant en reflektiv handlingsregulering. Den anden type for refleksivitet er unik for det moderne samfund, nemlig en refleksivitetsproces der eksisterer både på et institutionelt og et personligt plan. Giddens definerer refleksivitet som den regelmæssige brug af viden, som vi, individer og institutioner, konstant foretager om betingelserne for samfundets organisation og forandring. Denne har afgørende betydning for frembringelsen og forandringen af de moderne systemer og sociale organisationsformer.² Den øgede refleksivitet hænger meget sammen med adskillelsen af tid og rum. Tænk bare på fænomener som socialtjenesterne Facebook og Twitter, hvor vi har mulighed for at holde kontakten med flere hundrede af vores familier, venner, kolleger osv. uden fysisk at skulle stå ansigt til ansigt med dem. Der er kort sagt blevet et større behov for at reflektere over sig selv og sit liv. Vores fortid, nutid og fremtid bliver holdt op foran os som et spejl, og vi lever i en verden, hvor det ”at være sit eget brand” er ekstremt vigtigt – det gælder om at have et godt image. Giddens mener, at alle disse faktorer stammer fra, at vores sociale praksis konstant undersøges og ændres på baggrund af ny erhvervet information. Samtidig har traditioner fået en mindre væsentlig rolle i det moderne samfund, idet vi i dag kan tillade os at reflektere over traditionerne. Tidligere giftede mand og kvinde sig, fordi ”det er sådan man gør det”, men i dag kan man stille spørgsmålstejn ved nyttigheden i at indgå et ægteskab. Der er langt fra så stort et pres fra folk, som forventer, at man handler efter traditionens normer. Vi kan ikke længere handle på baggrund af traditioner, fordi traditionen som tradition ikke længere eksisterer.³

1 Kaspersen 1996, s. 124

2 Ibid., s. 125

3 Ibid., s. 127

Selvidentitet i det senmoderne samfund

Med alle disse nye faktorer, som spiller ind i vores liv her i det 21. århundrede, kan det ofte være svært at følge med ræset. Man skal pludselig tage stilling til en helt masse ting, og vores identitet er udsat mere end nogensinde før. Når det kommer til spørgsmålene: ”Hvad er identitet?” og ”hvad er *min* identitet?”, kan det umiddelbart være svært at komme med et konkret svar. Hvis man slår ordet op, vil man finde, at det latinske *identitas* stammer fra ordet *idem*, der betyder ”det samme”¹. Altså noget, en slags kerne, gemt inde i vores person, som altid vil forblive det samme. Det er, hvad definerer os som person – hvem man er. Et sæt værdier som vi altid handler ud fra og bruger som en slags målestok. Spørgsmålet er så, om vi består af en uforanderlig kerneidentitet, som vi enten fødes eller opdrages med, eller om den dynamisk ændres, i takt med at vi bliver ældre.

Anthony Giddens mener det sidstnævnte, når han taler om vores refleksive selv. Selvidentitet er ikke en konstant størrelse, men en proces, der hele tiden produceres og reproduceres som en del af individets refleksive rutineprægede handlinger. Giddens definerer:

”At selvet ikke er et passivt væsen bestemt af ydre forhold. Når individer skaber deres selvidentitet... bidrager de til og fremmer direkte sociale forandringer, som er globale i deres konsekvenser og implikationer” – *Modernity and Self-Identity* 1991, s. 2²

I de seneste 20-30 år har vores tillidsrelationer, risikoprofil og sikkerhedssystem undergået store forandringer grundet de mange valgsituationer, som vi konstant sættes i, og har konsekvenser for vores identitet. Fundamentalt set er menneskets selvidentitet et ontologisk sikkerhedsnet, der fungerer som et beskyttelseshylster, så selvet undgår situationer, der potentielt kan true vores basale tillidsfølelse til omverden. Selvidentiteten er en slags garanti for, at vi kan give svar og komme med løsningsmodeller på de eksistentielle spørgsmål, som vi stilles over for dagligt.³ Identiteten er en livsvarig proces, der konstant ændres, i takt med at vi bliver ældre. Giddens mener, at en persons identitet ikke findes i dennes adfærd og handlinger, men snarere i evnen til at holde en fortælling om sig selv kørende – en slags selvbiografi, om man vil. Personen må konstant inkorporere begivenheder, som finder sted i den ydre verden, og samtidig sortere i disse, så de kan passe ind i selvets egen historie.⁴ Dette forudsætter en stabil selvidentitetsfølelse, som både er utrolig skrøbelig og robust på samme tid. Biografien er skrøbelig, fordi individet refleksivt arbejder med, hvad der kun er én historie ud af mange mulige historier, som kan fortælles om udviklingen af den pågældende person selv. Samtidig er den robust, da den sammen med selvets udstrakte evne til at

1 <http://www.denstoredanske.dk>

2 Kaspersen 1996, s. 147

3 Ibid., s. 148

4 Ibid., s. 149

forhindre, at spændinger, konflikter og forandringer, som selv møder ved et pludseligt miljøskift, underminerer identitetsfølelsen.

Som nævnt tidligere har traditioner og moralkodeks fået en mindre væsentlig betydning for samfundet i dag. I de præmoderne samfund var der mange faktorer som slægtskab, alder, køn og social status, der spillede ind i folks identitet. Man var så at sige fastlåst på forhånd, og det var derfor meget svært for en person fra en bondestand i 1700-tallet at blive andet end en ydmyg bonde. Man kunne nemlig ikke så let bevæge sig hverken op eller ned ad den sociale rangstige; det tillod samfundet ganske enkelt ikke. I det højmoderne samfund har disse forhold dog ændret sig. Nu er selvidentiteten udelukkende et refleksivt projekt, som den enkelte selv er ansvarlig for. Traditionerne er blevet skubbet i baggrunden, og vi har potentielt set mulighed for at blive lige nøjagtig det, som vi gerne vil, forudsat at vi besidder evnerne og motivationen til at arbejde for at opnå drømmekarrieren. Dette øger naturligvis presset, da man nu ikke "bare" kan følge i forældrenes fodspor. Der er selvfølgelig mange, som stadig tager samme uddannelse som deres mor og far, men langt de fleste vælger i dag karriere ud fra interesser frem for ydre forhold, som forventer, at man tager netop den og den uddannelse. Kort sagt byder det senmoderne samfund på et ocean af muligheder, men den glemmer lidt at vejlede i, hvad og hvordan man skal vælge.

Genrebestemmelse af romanen "Fight Club"

"*Fight Club*" er en roman skrevet af den amerikanske forfatter Chuck Palahniuk i 1996. Bogen blev i 1999 filmatiseret af instruktøren David Fincher, som også har stået bag film som "*Se7en*", "*The Game*" og "*The Curious Case of Benjamin Button*". I begyndelsen var romanen ret ukendt, men ved filmudgivelsen, som har Brad Pitt, Edward Norton og Helena Bonhom Carter i hovedrollerne, vakte historien om "*Fight Club*" stor interesse hos folk verden over. Jeg har i denne opgave beskæftiget mig med Vintage Books' britiske udgave fra 2006, som er udgivet med et efterord af forfatteren, der kommenterer bogens pludselige popularitet efter filmpremieren.

At genrebestemme "*Fight Club*" kan være svært, idet romanen indeholder mange forskellige elementer. Bogens historie er fiktion, men langt fra urealistisk. Den kommenterer nutidens samfund (1990'erne), samtidig med at den giver et bud på, hvordan en ideel verden kan bygges op. Romanen beskæftiger sig med emner som frihed, materialisme/forbrugerisme og eksistentialisme, hvor den både sætter fokus på individer, men også grupper/samfund bestående af individer. Man kan kalde den en dannelses- eller udviklingsroman, men det vil fjerne fokuset fra de mere kollektivt prægede tanker, som forfatteren gør sig. Der er mange delelementer i historien, men det stærkeste er uden tvivl Tyler Durdens syn på verden og hans revolutionsprojekt "Project Mayhem". Projektet går

ganske enkelt ud på at bringe menneskeheden tilbage til, hvad man under Anden Verdenskrig kaldte "Stunde Null", altså rammer bunden rent økonomisk. Det er et slags hulemandslignende stadie, hvor materialistiske goder intet betyder. Han taler om et sted, hvor vi alle er lige, og hvor vi værdsætter hvert eneste levende sekund. En tilstand, hvor en mand er en mand, og enhver skal kunne klare sig selv uden at få hjælp fra dagligdagens dimser. Kort sagt en verden uden filter og sminke, hvor vi som menneske ikke er mere end det kød og blod, vi består af. Vi er ikke Guds unikke børn, vi er blot én ud af mange: *"You are not a beautiful and unique snowflake. You are the same decaying organic matter as everyone else, and we are all part of the same compost pile."* (side 134). Hvis man absolut skal sætte en genremærkat på bogen, må man sige, at den utopiske genre passer meget godt med samfundsskildringen i *"Fight Club"*, idet den netop beskæftiger sig med staten og dens indretning. Den giver et bud på, hvordan et fremtidigt samfund kan se ud, hvor vi netop starter forfra helt fra bunden.

Historien i "Fight Club"

"Fight Club" er historien om en ikke navngivet hovedperson/fortæller, som jeg for nemhedens skyld fremover vil kalde "Jack", der lever et helt almindeligt og kedeligt liv med alle de materialistiske goder, som følger med i den moderne verden. Han arbejder som forsikringsmand hos et bilfirma, som lidt for ofte fuser med deres middelmådige standard inden for sikkerhedsproceduresne. Han tilhører en generation opfostret udelukkende af kvinder, og som føler, at ingen rigtig har brug for dem. Jack lever i en tid, hvor ens personlighed bliver defineret af de modegenstande, man ejer og beklæder sig med, og derfor har han erhvervet stort set hele serien af IKEAs fineste møbler for at tage sig godt ud for omverden. Med hans egne ord: *"I loved every stick of furniture. That was my whole life. Everything, the lamps, the chairs, the rugs were me. The dishes in the cabinets were me. The plants were me. The television was me."* (side 111). Han føler sig som en kopi af en kopi af en kopi og kan ikke rigtig finde rodfæste i noget som helst. Sammen med sin identitetskrise lider fortælleren af søvnløshed. I begyndelsen af romanen spørger han en læge til råds om sit stigende problem, men denne forsikrer ham, at man bestemt ikke kan dø af at sove for lidt: *"Insomnia is just the symptom of something larger. Find out what's actually wrong. Listen to your body."* (side 19) – men hvis han virkelig vil se folk, der har det skidt, bør han besøge nogle af de mange "support groups", som bliver afholdt ugentligt. Jack går blandt andet til "Remaining Men Together", en støttegruppe for mænd med testikelcancer. Her møder han en flok midaldrende, ynkelige fyre, som hver søndag aften samles for at græde sammen over deres ulykkelige skæbner.

Med tiden opdager hovedpersonen, at folk, som lever på kanten af døden, har en tendens til at være

meget ærlige over for ham. Da de tror, at han selv er tæt på at dø, er de mere villige til at lytte og tale med ham med fuld opmærksomhed. Jack bliver hooked, da ingen af hans almindelige venner nogensinde har taget sig tid til at bekymre sig om hans liv. Pludselig møder han den her flok komplet fremmede mennesker, som står med det ene ben i graven, men alligevel er de i stand til at lytte og åbne sig op over for ham. For første gang i sit liv føler Jack, at der er nogen, som interesserer sig for hans liv, på trods af sit falske incitament for overhovedet at være til stede i støttegruppen. Jack lever i flere år som afhængig af disse møder, men på et tidspunkt opstår der et problem, da en kvinde ved navn Marla Singer dukker op. Ligesom han selv lader hun som om, at hun har testikelkræft. Dette kan hovedpersonen ikke udstå, da hendes tilstedeværelse pirrer hans samvittighed; hendes løgn reflekterer hans egen løgn. Hun er en *faker* ligesom han selv, og efter Jacks overbevisning er der ikke plads nok til dem begge som turister, hvilket er det ord, han bruger til at beskrive, hvad det er, de laver. Derfor aftaler de at dele grupperne op imellem sig. Det er svært at sige, hvor stor en rolle Marla Singer spiller for Jacks personlighedsspaltning, som forekommer lidt senere i bogen, men meget tyder på, at hun vækker et eller andet dybt behov for begær inde i ham. Mere herom senere.

Jack taler meget om dét at rejse rundt med ekspresfly. Man vågner op et helt andet sted i en helt anden tidszone, siger han, mens han stiller sig selv spørgsmålet: Kan man også vågne op som en helt anden person? Romanen kører meget på temaet om hovedpersonens spaltning til figuren Tyler Durden, og dette er det første rigtige hint om, hvordan tingene forholder sig. Jack vågner op på en nøgenbadestrand i Lax, udkørt og træt, hvor han møder en fremmed mand, der ved hjælp af stående drivtømmer former skyggen af en gigantisk hånd i sandet. Tyler fortæller, at hånden i ét helt minut var perfekt, og i disse 60 sekunder af perfektion sad han i næven af sin egen sandhånd og kiggede ud over havet. Et minut af perfektion er ifølge ham nemlig alt, hvad et menneske kan forlange. Intet mere, intet mindre. Denne hånd kan ses som et symbol på verden og tolkes som Tylers stræben efter magt og kontrol. Episoden viser sig at blive begyndelsen på et længerevarende ven-/fjendskab imellem Jack og Tyler Durden, som på en og samme tid er et psykologisk og samfundsmæssigt magtspil af enorme proportioner.

Kampklubben og Project Mayhem

En dag sker der en fatal ændring i Jacks liv: Hans lejlighed med alle de materielle goder, som han har brugt et helt liv på at indsamle, bliver pludselig sprunget i luften af en ukendt gerningsmand (som senere viser sig at være Tyler Durden). I sin vildrede ringer han til den eneste person, han kan komme i tanke om, nemlig Tyler. De to mænd ender på en bar, og på et tidspunkt beder Tyler om en

tjeneste: *"I want you to hit me as hard as you can."* (side 46). Hovedpersonen tøver naturligvis ved det mærkværdige ønske, som denne mystiske mand fremstiller. Her springer bogen i tid, da næsten hele resten af kapitel seks beskriver, hvordan den navneløse hovedperson føler at gå på arbejde efter at have været oppe at slås for første gang. Samtidig får vi beskrevet reglerne i fight club, men det er først i slutningen af kapitlet, at man oplever episoden, hvor Tyler Durden beder om at blive slået. Det er, som kampklubberne allerede er stiftet på dette tidspunkt. Tidsspringet får forholdet mellem handling og konsekvens til til at fremstå uklart, hvilket måske også har en vis pointe i sig selv. Vi arbejder naturligvis med menneskets psyke hér, så man kan argumentere for, at det er mere naturligt at undvige den gængse årsag-virkning model: Menneskets sind er opbygget på en meget kompleks måde i modsætning til den firkantede tænkemåde, som siger, at én handling fører til den næste. I virkeligheden er der langt flere faktorer, som spiller ind i menneskets kognitive processor.

Uanset hvad bliver den første fight club stiftet. Denne består af en række viljeløse mænd, som af den ene eller anden grund ikke er i stand til at komme ud med deres aggressioner i verden. Derfor er kampklubben ideel, da man for en enkelt aften kan få lov til at engagere sig i en fysisk nævekamp med jævnbyrdige modstandere, der deler samme skæbne som én selv. Der er dog en række regler, som bliver gentaget mange gange i løbet af romanen:

1. You don't talk about fight club.
2. You don't talk about fight club.
3. When someone says stop, or goes limp, even if he's just faking it, the fight is over.
4. Only two guys to a fight.
5. One fight at a time.
6. They fight without shirts or shoes.
7. The fights go on as long as they have to.
8. If this is your first night at fight club, you have to fight.

I sit efterord fortæller Chuck Palahniuk, at disse otte regler var fundamentet for historien. Det var et eksperiment, hvor han igennem syv sider ville fastholde læseren ved at have nogle forholdsvis brutale regler, som bandt mænd sammen og gav dem noget at samles om. Som han selv skriver: *"There were all novels that presented a social model for women to be together. To sit together and tell their stories. To share their lives. But there was no novel that presented a new social model for men to share their lives. It would have to give men the structure and roles and rules of a game – or a task – but not too touchy-feely. It would have to model a new way to gather and be together. It*

could've been "Barn-Raising Club" or "Golf Club" and it would've probably sold a lot more books. Something nonthreatening." (side 214).

De syv sider blev sidenhen til kapitel seks i bogen, hvoraf de fleste øvrige småhistorier stammer fra forfatterens egne eller venners erfaringer – for eksempel at Tyler Durden indsætter små pornoklip i biograffilm og pisser i maden på fine restauranter. Palahniuk understreger dog, at fænomenet med fight clubs altid har eksisteret, men at han blot har givet det et navn. Han pointerer, at mænd har et dybt behov for at være som rigtige mænd, der slås. Mange har misfortolket selve konceptet, for det er netop ikke blot den fysiske vold, der tænder mændene, men snarere den nærmest kult-agtige atmosfære, som omringer det hele. I en euforisk tilstand lærer man sig selv og sin krop bedre at kende. Man lever et liv på kanten af døden. De fleste mennesker ved ikke, hvordan det føles at blive slået i ansigtet; de ved ikke, hvad ægte smerte vil sige. Forfatteren pointerer, at man umuligt kan kende sig selv, hvis man ikke engang ved, hvad det vil sige at slås, og ikke kender følelsen af at få en knytnæve i fjæset. At gå til en fight club handler ikke om at banke folk sønder og sammen og skal altså ikke ses som gødning for Schadenfreude – at man tilfredsstilles ved andres lidelser/ubehag – men mere som en anledning til at lære sine personlige grænser at kende. Den enkelte lærer at acceptere, at man ikke er mere unik end alle andre; indser, at vi en dag alle vil være døde og borte. Et wakeup-call, om man vil. Man lærer, hvad det virkelig vil sige at leve i stedet for at gå rundt med en illusion af, hvordan verden hænger sammen. Mange er bange for at dø, men ved at deltage i en fight club oplever man, hvordan det føles at ramme bunden. Man giver slip på sin frygt for døden, og derved kan man leve et mere frisindet liv. I stedet for at være bange for den dag, hvor man skal rejse bort fra denne verden, bør man i stedet frygte, at man ikke udnytter den korte tid, som er blevet tildelt én, til noget fornuftigt. Man skal realisere sine drømme og mål i stedet for bare at syne hen. I den korte stund, hvor man befinder sig i kamparenaen, bliver hele omverden lukket ude. Sammen med sin modstander er man universets centrum i et øjeblik – i et enkelt perfekt øjeblik hvor alting synes at gå op i en højere enhed. På flere punkter er fight club-idéen egentlig ret harmløs. Jo vist får folk sig nogle ordentlige skavanker, men det er ikke ligefrem noget, man dør af. At være medlem af en kampklub er nærmest som at være med i en hemmelig sekt. De har deres egne regler, som udefrakommende ikke kender til, og det giver en særlig fællesskabsfølelse. Det giver ligeledes et adrenalinkick og en meditativ indre ro, som får alt andet til at virke langsomt og kedeligt: *"After a night in fight club, everything in the real world gets the volume turned down. Nothing can piss you off. Your word is law, and if other people break that law or question you, even that doesn't piss you off."* (side 49) og *"After you've been to fight club, watching football on television is watching pornography when you could be having great sex."* (side 50). Fight club

hjelper mændene med at få tilfredsstillt et behov, som de hidtil ikke har kunne sætte ord på. De fleste bliver afhængige af det, hvorfor Tyler Durden ser det nødvendigt at ekspandere og udvide med flere klubber i hele USA. Efter en enorm succes med fight clubs stiger tanken Tyler Durden til hovedet. Han begynder nu at rekruttere til en nærmest terrorist-lignende gruppe kaldet "Project Mayhem". Deres mål er at ændre verden for altid ved at sende mennesket tilbage til en verden med mere primitive levevilkår, hvor enhver må klare sig selv, ikke meget ulig den liberale ideologis hovedprincipper. Ligesom i Bibelhistorien om Noahs ark skal alting skylles væk, så vi kan nå ned til bunden og begynde en gang til. Verden er blevet forpestet, og det er nu op til Tyler og sine folk at få skabt balance igen. Projektets hensigt er at sende mennesket tilbage til sin naturlige status; dengang det handlede om at overleve frem for at have forgængelige modegenstande, som i sidste ende er komplet ubrugelige. Tyler vil væk fra nutidens samfund, hvor det handler om at pynte sig selv med fint tøj og underbukser med en eller anden berømt mands navn på. Samtidig er det en magtdemonstration og et ønske om kontrol. Ligesom i kampklubberne er der et sæt regler, som alle skal følge. Det er tydeligt at se, at magtønsket virkelig er steget Tyler Durden til hovedet.

1. You don't ask questions.
2. You don't ask questions.
3. No excuses.
4. No lies.
5. You have to trust Tyler.

Han er nærmest på grænsen til at være en slags anarkistisk diktator, og det er svært ikke at komme til at tænke på nogle af tidens største diktatorer, så som Hitler, når man læser følgende citat: *"It's Project Mayhem that's going to save the world. A cultural ice age. A prematureley induced dark age. Project Mayhem will force humanity to go dormant or into remission long enough for the Earth to recover."* (side 125). Tyler Durden ser sig selv som en frelser med et livsprojekt, der går ud på at redde, men ikke mindst tage kontrol over, verden. Han ser sig selv som leder over de såkaldte "space monkeys", der følger ham blindt uden at sætte spørgsmålstejn ved hans ønsker. Der er meget strenge optagelseskrav for at blive en del af Project Mayhem-gruppen, men når man først er inde, er man det til sin død. Noget interessant ved gruppen er, at det enkelte individ ikke bærer noget navn. Det handler om gruppen frem for den enkelte, og derfor er medlemmerne navneløse. Under en opgave for Project Mayhem bliver Robert "Bob" Paulson, en fyr Jack tidligere mødte hos foreningen for testikelkræft, skudt ned af politimænd. Jack fordømmer gruppen, fordi de anser hans død som noget trivielt frem for en tragedie, og dette er med til at determinere Jack til at sætte en

stopper for Project Mayhem – de er ganske enkelt gået for vidt. Da han forsøger at forklare, at den døde mand er en rigtig person med et rigtigt navn, tolker medlemmerne af Project Mayhem dette som, at alle får sit navn tilbage, når man dør. Med stemmerøst begynder alle at gentage: *"His name is Robert Paulson. His name is Robert Paulson. His name is Robert Paulson ..."* Denne sætning kommer til at gå igen, hver gang Jack besøger en ny fight club.

Forholdet mellem Jack, Marla Singer og Tyler Durden

Udover at være en samfundskritisk fortælling er *"Fight Club"* også en psykologisk thriller, som beskæftiger sig med nogle ret unikke personligheder. Først og fremmest er der den navneløse hovedperson, som kæmper en indre kamp med sig selv i bedste freudiansk stil. Han lider af søvnløshed, og som resultat deraf spalter hans personlighed sig, således at hans libido, Tyler Durden, skabes. Denne figur er alt det, som Jack kunne tænke sig at være: Tyler er smart, rapkæftet og ikke bange for at prøve noget nyt, også hvad angår kvinder. Han er manden for at tage nye initiativer og ikke blot følge med strømmen som alle andre. Han tør skille sig ud fra mængden og sige sin ærlige mening om, hvordan tingene forholder sig. Han er fortælleren – Jacks – diametrale modsætning. Fortælleren er "a nobody", som følger med mainstreamkulturen uden rigtig at være unik. Han er en vaskeægte papirnusser, hvis arbejdsdag er nøjagtig magen til den i går. Der er naturligvis en pointe i, at vi aldrig får hans rigtige navn at vide; han er i sandhed en mand uden ansigt. Da Jack på et tidspunkt falder over en artikel i et gammelt Reader's Digest-magasin, hvor kropsorganer omtaler sig selv i første person, inspireres han til at tale om sig selv i vendinger som *"I am Joe's Complete Lack of Surprise"*, *"I am Joe's Grinding Teeth"*, *"I am Joe's Broken Heart"* og *"I am totally Joe's Gallbladder"* Dette Joe-navn er så indholdsløst og neutralt, at det er med til at understrege fortællerenes modløshed. Han tilhører ligeledes yuppie-kulturen, som er en meget materielt fikseret folkegruppe, der konstant forsøger at være med på de nyeste trends.¹ Som dørmanden til Jacks lejlighed siger i en sidebemærkning: *"A lot of young people try to impress the world and buy too many things."* (side 45) og *"Young people, they think they want the whole world. If you don't know what you want, you end up with a lot you don't."* (side 46). Inderst inde er Jack udmærket klar over, at han lever sit liv på en temmelig absurd måde. Han ved godt, at alting er forgængeligt, og at han prioriterer sit liv forkert. Som han selv tænker: *"The things you used to own, now the own you."* (side 44). Der er dog langt fra tanke til handling, men på et tidspunkt vokser denne viljeløshed sig så stor, at den manifesteres sig til Tyler Durden. Jacks personlighed kan ganske enkelt ikke rumme mere, og derfor deler den sig i to.

¹ Young Urban Professional og samme endelse som "hippie". Unge, højtloønnede karrieremennesker, der er storforbrugere af udsøgte mærkevarer og køber ting for at tage sig godt ud hos andre - <http://www.denstoredanske.dk>

I starten af romanen, før Jack får kendskab til sin skjulte modpart, går han til en støttegruppe for kræftpatienter. Her lærer han en særlig meditationsteknik, hvor man åbner sine chakraer op for at finde sit såkaldte "power animal". Hvad både er en smule ironisk, men samtidig meget sigende for karakteren, er, at hans styrkedyr er en pingvin. Denne fugl er umiddelbart ikke, hvad man vil forvente, men symbolsk kan man tolke dyret som en vilje, der aldrig rigtig bliver realiseret. Pingvinen er som bekendt en fugl, der ikke er i stand til at flyve, men som i stedet kan glide og svømme. Sagt på en anden måde følger pingvinen, og dermed Jack, med strømmen. Ligesom at han føler, at han ikke har mulighed for at udfolde sig, på trods af sine evner, kommer pingvinfuglen aldrig op at flyve i himmelen – den bliver så at sige aldrig rigtig fri, da den er tvunget til at blive på landjorden, hvor den ikke kan andet end at glide rundt på isen sammen med de andre. Denne glidebevægelse kan videre tolkes som en passiv tilstand, hvor man blot følger rutinen og gør nøjagtig det samme som alle andre. Pingvinen er et flokdyr, hvor alle mere eller mindre er ens og ikke rigtig skiller sig ud. Ligeledes ligner fuglens fjerdragt et jakkesæt, som kan symbolisere den tilstand, fortælleren befinder sig i. I nutidens vestlige samfund er det på mode at gå med jakkesæt for at blive en del af mængden. Alt er ekstremt strømlinet, og denne ensartethed gør det umuligt for hovedpersonen at skille sig ud som en unik personlighed. Flere steder i romanen optræder der små episoder, som henter om hovedpersonens viljeløse attitude over for samfundet. Et eksempel er følgende citat, hvori Jack fortæller, at han har lyst til rent ud sagt at pisse på alt det, han er ude af stand til at få – hvilket man kan sige, at Tyler Durden gør, idet han urinerer i rige folks mad på restauranter. *"I wanted to destroy something beautiful I'd never have. Burn the Amazon rain forests. Pump chlorofluorocarbons straight up to gobble the ozone. Open the dump valves on supertankers and uncap offshore oil wells. I wanted to kill all the fish I couldn't afford to eat, and smother the French beaches I'd never see. I wanted the whole world to hit bottom."* (side 123)

Jack har en trang til kaos og ødelæggelse, som måske kan spores tilbage til Ødipus-komplekset. Han har levet et liv, hvor han stort set aldrig har set noget til sin far, og de få gange, han har snakket med ham, har han altid været meget forlangende over for Jack. Omvendt fortæller Tyler, at han aldrig har kendt sin far, men at han godt kunne tænke sig at slås med ham. Fortælleren er ligeledes i tvivl om, hvorvidt der egentlig eksistere nogen Gud i denne ellers så fordømte verden. Han mangler en rollemodel, hvilket illustreres i nedenstående citat, hvor en bilmekaniker sammenligner Gud med faderrollen:

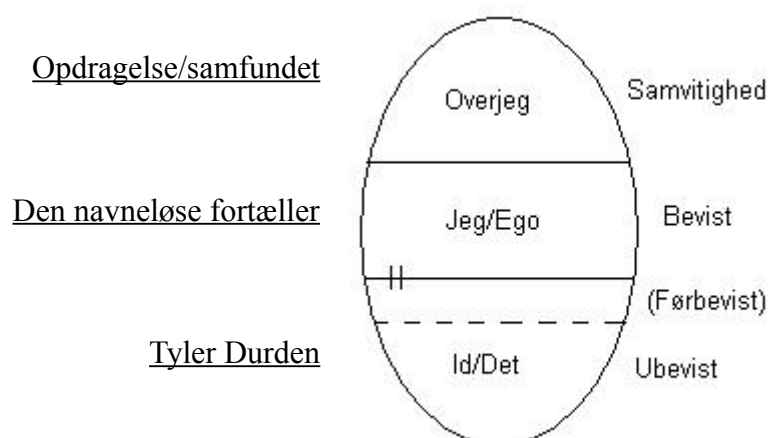
"The mechanic says, "If you're male and you're Christian and living in America, your father is your model for God. And if you never know your father, if your father bails out or dies or is never at home, what do you believe about God?"

"What you end up doing," the mechanic says, "is you spend your life searching for a father and God."

How Tyler saw it was that getting God's attention for being bad was better than getting no attention at all. Maybe because God's hate is better than His indifference.

If you could be either God's worst enemy or nothing, which would you choose?" (side 141)

Dette med at få opmærksomhed, og i særdeleshed Guds opmærksomhed, er noget af det, som tydeligst driver Tyler Durden frem. Ligesom Norman Bates fra romanen og filmen *"Psycho"* er Tyler et resultat af et længerevarende personligt svigt og trangen til at bryde med traditionerne. Hvis man er en forholdsvis opmærksom læser, vil der ikke gå særlig lang tid, før man har regnet ud, at Tyler i bund og grund er en ekstra personlighed gemt inde i Jacks krop. Udover en masse sidebemærkninger, som kraftigt antyder forholdet imellem de to, er der en lille detalje omkring den måde, de to figurer interagerer med omverden på rent typografisk. Det er nemlig således, at når Tyler Durden taler, gør han det med citationstegn, mens når den navneløse fortæller taler med andre (eller sig selv), sker det uden brug af disse tegn. Det er med til at give en effekt af, at der er noget galt med denne figur; at noget ikke er, som det bør være. Når det kommer til Tyler, kan man gå så vidt som til at sige, at han er det ubevidste id i Sigmund Freuds psykoanalyse. Denne består af det bevidste ego (jeg'et), superego'et (overjeg'et) og id'et (det'et), som illustreres med nedenstående billede.¹ Mens vores ego er den bevidste del af os selv, som varetager de styrende og regulerende funktioner, er id'et vores mere dyriske drifter, som styres af lystprincippet. Freud mente desuden, at der var et mellemlid, superego'et, som forsøger at holde en balance mellem disse to i form af et sæt moralske principper, vi får gennem barndommens opvækst. Jo bedre forældrene er til at opdrage deres børn, desto bedre bliver superego'et til at holde de instinktmæssige driftimpulser på plads.

¹ <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e9/Eggmodel.JPG>

Freuds psykoanalysemodel passer fint i overensstemmelse med Jack og Tyler Durdens forhold, da Jack flere gange nævner sin ringe relation til faderen. Denne har tydeligvis svigtet Jack, og faktisk nævner Tyler Durden (som jo reelt set er en del af Jack), at han aldrig har kendt sin far. Et andet symbol på Freuds personlighedsmodel understreges ved det faktum, at hele fight club-scenariet foregår nede i en kælder, hvilket igen leder tankerne hen på Alfred Hitchcocks "*Psycho*" og den nedre del af Freuds æg. Hver gang Jack falder i søvn, overtaget id'et (dvs. Tyler), og efter at dette har arbejdet hele natten på Project Mayhem, finder Jack sig blot endnu mere søvngig. Det er en ond spiral, og Jack frygter, at han på et tidspunkt bliver så træt, at han ikke vil være i stand til nogensinde at vågne op igen, men at Tyler til sidst overtager kroppen fuldstændig.

Inde i midten af alt dette befinder Marla Singer sig. Det interessante ved denne figur er som sådan ikke hendes personlighed, men snarere hendes forbindelse til henholdsvis Jack og Tyler. Da Jack møder hende første gang i støttegruppen for mænd med testikelkræft, frastødes han af hendes tilstedeværelse. Hun kører selv med på løggen, og dette får Jacks egen løgn til at fremstå tydeligere. Ikke desto mindre er der et eller andet ved hende, som vækker noget dybt inde i Jacks personlighed. Det er svært at vurdere, hvor stor indflydelse hun har, men uanset hvad er hendes fremtræden med til at give det sidste skub mod personlighedsspaltningen. Tyler Durden kan nemlig mægtig godt lide hende, og så snart han får mulighed for det, går han i seng med Marla. Hvor hun skal placeres på relationskortet i romanen, er svært at sige. Hun omringes af en vis mystik, og det er svært at sætte en finger på, hvad hendes rolle egentlig er. Man kan muligvis argumentere for, at hun spiller rollen som superego'et, hvis vi holder fast i Freuds model. Trods dette er hendes indflydelse på Jack begrænset, i hvert fald i den første del af romanen, så jeg ser det mere plausibelt, at samfundet som helhed tildeles denne rolle. Alligevel er der et eller andet ved Marla Singer, som i slutningen af romanen får Jack til at bekymre sig for hende.

Det mest interessante ved Marla Singer er dog uden tvivl det faktum, at Tyler ikke vil have, at hun kender til Jacks personlighedsspaltning. Igennem hele historien tror Jack, at det er Tyler, som går i seng med Marla, men pludselig finder han ud af, at det faktisk er hans egen krop, som hver nat har sex med hende. Hun kender ikke til, at der er to personer inde i den samme krop, men har hele tiden troet, at der kun eksisterer én under navnet "Tyler Durden". Det er med stor sandsynlighed derfor, at fight club har de regler, som Tyler har opfundet, nemlig at man ikke må tale om klubben over for andre. Dette skal fungere som sikkerhedsnet mod, at Marla finder ud af Tylers hemmelighed. Tyler har samtidig forbudt Jack nogensinde at tale om Tyler i Marlas nærvær. Da Jack langt om længe forbryder sig mod dette løfte, brister hele illusionen, og helvede bryder løs. Pludselig er Jack den,

der bliver jagtet af Project Mayhems hjernedøde space monkey-soldater, og sammen med Marla må de finde ud af, hvordan de løser det problem, som pludselig har vokset sig kæmpestort, nemlig Tyler Durdens tørst efter magt. Dette resulterer i den eneste mulige løsning: At Jack skyder sig selv og dermed slår Tyler ihjel. Hvor vidt det lykkedes er dog en smule uklart, da forfatteren vælger at ende romanen med et temmelig obskurt slutkapitel, hvor hovedpersonen kommer op i himmelen og bliver konfronteret med Gud, som på ironisk vis bekræfter, at mennesket ikke er en unik skabning, og at der ikke er en større mening med alting – alt sker bare, som de gør, uden at der er nogen form for forudbestemt skæbne involveret.

Perspektivet mellem "Fight Club" og sociologien

På trods af at historien er over ti år gammel, står dens budskab stadig lige så klart i dag, som det gjorde dengang. Det er tydeligt, at Chuck Palahniuk har ladet sig inspirere fra mange forskellige retninger – psykologi, sociologi, ideologi, teologi samt flere. Noget af det, der vægtes allermost i romanen, er kritiseringen af det moderne samfunds brug-og-smid-væk kultur. Vi lever i en forbrugerverden, hvor man hele tiden tørster efter at få fat i det nyeste nye og aldrig bliver stillet tilfreds med det, man allerede har. Som Jack bemærker, kommer de ting, du ejer, i sidste ende at til eje dig. Derfor er det nok så interessant, at Tyler Durden definerer frihed som en tilstand, hvor man ikke har andet end sig selv at miste. Det er først, når alt det forgængelige og materialistiske bliver skåret fra, at man i virkeligheden er fri til at gøre, som man har lyst til. *"It's only after you have lost everything that you're free to do anything."* (side 70). Det står i stærk kontrast til Anthony Giddens' definition af selvidentitet, som jo er et refleksivt projekt med indflydelse fra mange forskellige faktorer. Giddens siger, at vi ikke er, hvad vi reelt er, men hvad vi selv gør os til i tilværelsen.¹ Dette er modstridende med Tylers idé om en ren kerne af identitet hos mennesket; at vi inderst inde under alle de materielle lag er lige mennesker – at vi alle er nøjagtig ens, hvis vi skærer alle de ydre omstændigheder væk.

På den anden side tematiserer romanen problematikken med selvidentiteten i det senmoderne samfund, idet der i dag er så mange ting at vælge imellem, at det kan være svært at finde sin personlige livsstil. Ifølge Giddens konfronterer moderniteten individet med et utal af valgsituationer og -muligheder, men tilbyder kun beskedne vejledninger i, hvordan man som menneske træffer det bedste valg. Giddens definerer en livsstil som et sæt af praksiser, der indeholder rutiner om tøjvaner, spisevaner, handlemåder og møder. Disse er dog åbne over for forandring i lyset af selvidentitetens

1 Kaspersen 1996, s. 149

mobile og dynamiske karakter.¹ Dette forhold lader Tyler til at være bevidst om, da han hen mod slutningen af bogen giver Jack en lektie i forbindelse med Project Mayhem. Han har fået til opgave at true en fremmed person med sin nyerhvervede pistol. Jack møder en kioskejer, som tror, at der skal til at ske et røveri. Febrilsk tilbyder han pengene fra kasseautomaten, men Jack forklarer ham, at ikke alt i livet handler om penge. Med våbnet i hånden tvinger han manden til at give sin pung, hvori der ligger et gammelt studiekort. Jack spørger med en truende attitude til kortet, og om hvorfor han har valgt at synke så lavt og blive en ussel kioskmand. Hvad kunne denne mand godt tænke sig at bruge sit liv til, hvis han kunne vælge en hvilken som helst fremtid i verden? Kioskmanden ved det ikke, og dette gør Jack virkelig arrig. Folk som denne mand lever et overfladisk liv uden rigtig at tænke hinsides de mest basale behov for overlevelse. Jack væmmes ved folk, som udelukkende befinder sig på de nederste etager i Maslows behovspyramide. Til sidst får kioskejeren dog fremmumlet, at han altid har drømt om at blive dyrlæge, men at det kræver for meget arbejde og læsning. Jack fortæller manden, at han fremover vil overvåge ham, og hvis han ikke i morgen tidlig er begyndt at læse til dyrlæge, vil Jack komme efter ham. Han har hans pung og ved, hvor manden bor, og hvis han ikke aktivt forsøger at ændre på sit liv, vil Jack komme og slå ham ihjel. Jack – og især Tyler, som egentlig står bag hele denne episode – har som sådan ingen onde hensigter, men ønsker snarere, at det går op for folk, at de selv skal tage initiativ og ikke bare forvente, at alting kommer af sig selv. De skal aktivt arbejde for en bedre livsstil.

Som Anthony Giddens beskriver, er vi i dag meget afhængige af automatiserede processor og systemer. Der er en vis risici forbundet ved at være *for* afhængig af systemerne, hvilket Tyler pointerer over for en politiskomisær, som forsøger at sætte en stopper for Project Mayhem. Sagen er den, at de har infiltreret en så stor del af befolkningen, at de ganske enkelt ikke har noget at skulle have sagt.

”The people you're trying to step on, we're everyone you depend on. We're the people who do your laundry and cook your food and serve your dinner. We make your bed. We guard you while you're asleep. We drive the ambulances. We direct your calls We are cooks and taxi drivers and we know everything about you. We proces your insurance claims and credit card charges. We control every part of you life.” (side 166)

Tyler og hans folk har så meget kontrol, at de med deres magtmonopol ikke kan trues af nogen som helst, da hele samfundet ellers vil bryde sammen. Tyler har overtaget styringen af de støttepiller, som bærer samfundet, og eksemplificere således, hvor skrøbelige individer vi egentlig er. Ved blindt

1 Kaspersen 1996, s. 150

at knytte sig til en række offentlige systemer gør vi os selv sårbare over for aktioner som Project Mayhem.

Sammenfattende konklusion

I dag har vi alle mulige genstande og systemer til at hjælpe os. Alt er blevet automatiseret, og vi lever i en verden, hvor vi aldrig rigtig har skulle kæmpe for at opnå noget i livet. Det meste bliver bare serveret for os på et sølvfad. Potentielt set er alle verdens informationer blevet tilgængelig for enhver via internettet, og i dag kræver det ikke mere end et par klik forbi Google for at erhverve sig ny viden, som tidligere kunne tage lang tid at få fat i. Vi har biler, busser, toge og andre transportmidler, som gør det nemt og bekvemt for os at rejse fra et sted til et andet uden egentlig at røre en finger. Vi behøver ikke engang rejse os, hvis vi vil skifte kanal på fjernsynet, takket være remote controlleren. Vi har endda stavkontrol på vores computer, så vi ikke behøver at tænke over, om vi staver rigtigt. Problemet med at blive så afhængig af noget er naturligvis, at hvis tingene en dag skulle stå ud af funktion, vil vi være mere eller mindre fortabte. Det svarer til en fremtidsvision som portrætteret i filmen *"I, Robot"* (instrueret af Alex Proyas i 2004), hvor vi overlader vores liv i hænderne på en flok robotter med kunstig intelligens. Til sidst bliver robotterne så kloge, at de begynder at handle mod deres skabere; ligesom Tyler ønsker de og besidder de evnerne til at tage kontrol over samfundet. Vi bør og skal selv tage ansvar for vores handlinger, for ellers ender det med, at vi bliver ude af stand til at foretage os noget som helst, fordi vi er vant til, at andre gør det for os. Uanset om vi taler om en skala på dagligdags plan eller et globalt plan, som den nuværende klimakatastrofe, skal vi alle være bedre til at tage os selv i nakken og få gjort de ting, som vi ved er påkrævet af samfundet. Vi kan ikke blot overlade det til andre; nej, vi bør selv handle og tage initiativ, hvilket i bund og grund er, hvad Tyler Durden ønsker for alle mennesker. *"When Tyler invented Project Mayhem, Tyler said the goal of Project Mayhem had nothing to do with other people. Tyler didn't care if other people got hurt or not. The goal was to teach each man in the project that he had the power to control history. We, each of us, can take control of the world."* (side 122). Ergo kan vi som mennesker udrette meget mere, end hvad vi går rundt og tror, og nogle gange er man nødt til at tage drastiske midler i brug, før det går op for folk. Vi skal ganske enkelt tage os sammen i stedet for at lave i et samfund baseret på dovenskab.

Litteraturliste

Hovedværk

Palahniuk, Chuck 2006 [1996]: *Fight Club*, Vintage Books

Supplerende materiale

- **Atkins, Tony og Shaw, Alex 2009**: *Film Club Podcast: Fight Club*, <http://thedigitalcowboys.com/2009/08/fight-club-film-club/> (dato: 4-8-2009)
- **Giddens, Anthony 1995** [1982]: *Sociologi – En kort, men kritisk introduktion*, Hans Reitzels Forlag
- **Kaspersen, Lars Bo 2001** [1996]: *Anthony Giddens – introduktion til en samfundsteoretiker*, Hans Reitzels Forlag
- **Ritzer, George 2003**: *The Blackwell Companion to Major Contemporary Social Theorists*, Blackwell Publishing
- Billede til indholdsfortegnelsen:
http://s3.fotolog.com.ar/photo/1/000/083/83743_2946348837.jpg